Eduskunnan hallintovaliokunnan kokous

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI HYVINVOINTIALUEIDEN RAHOITUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

(HE/38/2025)

2.6.2025 Matti Bergendahl

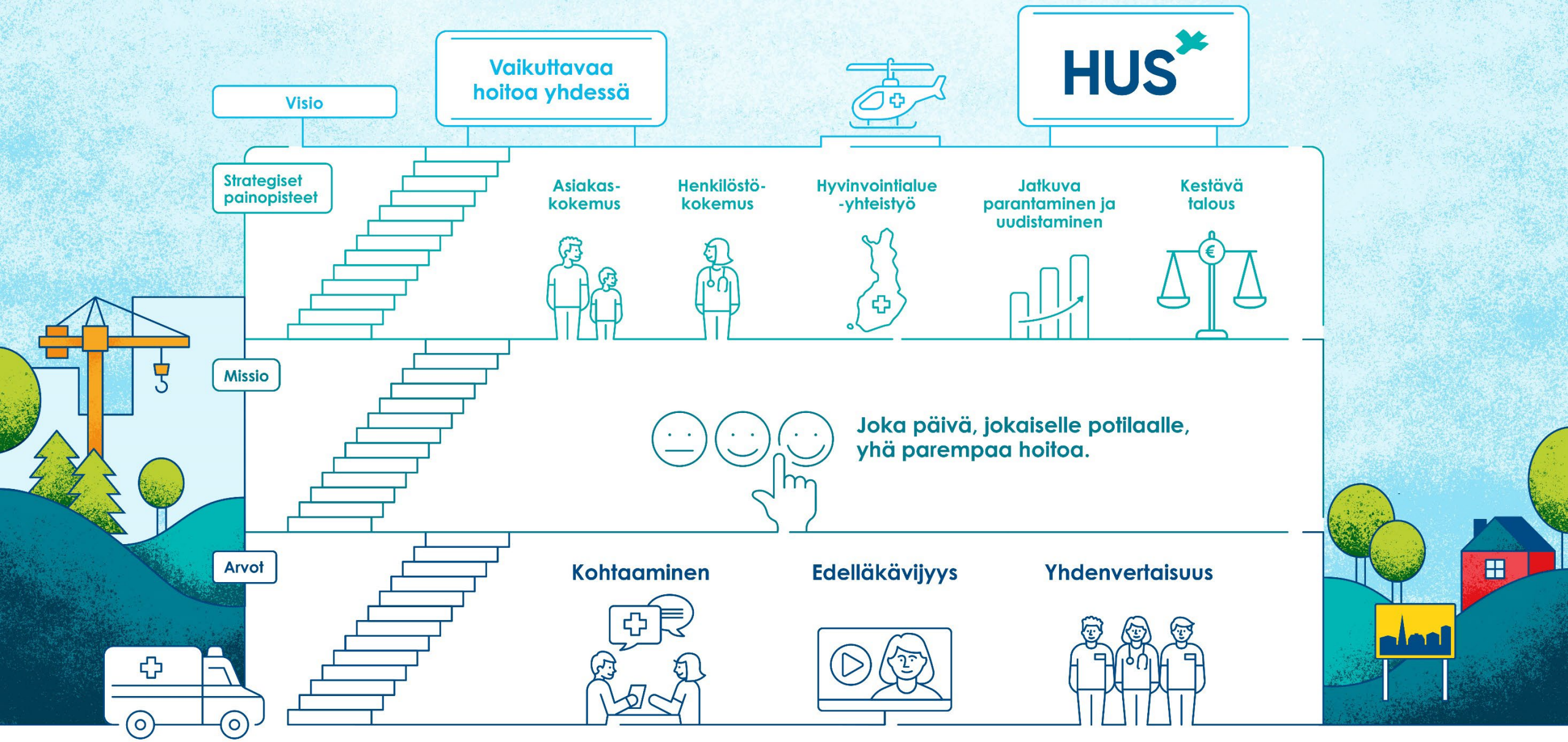
Visio
Vaikuttavaa hoitoa yhdessä
HUS
Strategiset painopisteet
Asiakas-kokemus
Henkilöstö-kokemus
Hyvinvointialue -yhteistyö
Jatkuva parantaminen ja uudistaminen
Kestävä talous
Missio
Joka päivä, jokaiselle potilaalle, yhä parempaa hoitoa.
Arvot
Kohtaaminen
Edelläkävijyys
Yhdenvertaisuus

TAUSTAA HUS-YHTYMÄN RAHOITUSTILANTEESTA

- HUS-yhtymällä on valtakunnallisia vaativimman erikoissairaanhuollon vastuita, kuten elinsiirrot, ja HUS on myös maan suurin yliopistosairaala, jolla on laajat opetuksen ja tutkimuksen vastuut.
- HUS-yhtymä ei saa suoraan rahoitusta valtiolta → Uudenmaan HVA:t (Länsi-Uusimaa, Vantaa-Kerava, Itä-Uusimaa sekä Keski-Uusimaa) ja Helsingin kaupunki allokoivat osan valtiolta saamastaan yleiskatteellisesta rahoituksestaan HUS-yhtymälle kiinteän kehyksen muodossa.
- Myös rahoituksen yliopistosairaalalisän osuus kohdennetaan suoraan Uudenmaan hyvinvointialueille, ei HUS-yhtymälle.
- HUS-yhtymän mittavat alijäämät, 141,6 miljoonaa euroa katettava vuonna 2025.
  - Taustalla niukka kehys ja ennakoimattomiin kustannuskehitykseen liittyvät tekijät, kuten inflaatio ja palkkaratkaisu, sekä palvelutuotannon ja kysynnän kasvu.
  - Vuoden 2025 talouden kehysrahoitus myönnetty noin 43,3 miljoonaa euroa pienempänä, kuin HUS-yhtymähallituksen esitys, ja siksi myös vuoden 2025 talousarvio on erittäin tiukka.
  - Vuoden 2025 talousarvio sisältää kokonaisuudessaan 140 miljoonan euron sopeutustoimet, jotka koostuvat tuottavuutta parantavista, kustannuksia karsivista ja tuloja kasvattavista toimenpiteistä.

YLEISHUOMIOT

- Näkemyksemme mukaan rahoitusmalli alkaa olla melko monimutkainen.
- Rahoitusmallia ja sen toimivuutta tulisi tarkastella kokonaisuutena yksittäisten muutosten sijaan.
- Ennustettavuutta ja vakautta kaivattaisiin lisää.
- Kannustavat elementit tärkeitä.
- Datapohjan puutteet tunnistettu ongelma ja haaste rahanjaon perustana → tukea lisää?

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN HYTE-KERTOIMEN NOSTO

- HUS suhtautuu myönteisesti HYTE-kertoimen nostoon n. 1 % → 1,5 %.
- Vastaava vähennys tapahtuisi sekä asukasperusteisesta että tarveperusteisesta osuudesta (0,25 prosenttiyksikköä molemmissa).

→ Kuten lausunnossamme keväällä esitimme, näkemyksemme mukaan HYTE-kertoimen vastaava vähennys tulisi kohdistua tarveperusteiseen osuuteen.

→ Suorempi vaikutus siihen elementtiin, jolla HYTE-työllä pyritään, eli terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja sitä kautta sote-palvelutarpeen vähenemiseen.

HYTE-KERTOIMEN LASKENTATAPA

- Tulosindikaattoreiden esitetty suhteelliseen muutokseen perustuva laskentamalli voisi olla perusteltu muutos, mikäli se kannustaisi tasapuolisesti sekä niitä alueita, joilla hyte-työ on hyvässä mallissa, että niitä, joilla hyten eteen on vielä enemmän tehtävää.
- Asetettavat tavoitearvot jäivät kevään lausunnosta epäselväksi ja kannatamme esityksessä ollutta huomiota, että läpinäkyvyyden nimissä tavoitearvojen asetannasta on mahdollista kommentoida erillisellä lausuntokierroksella.

KERTALUONTEISET SÄÄSTÖT SIIRTYMÄTASAUKSISSA 2026–2027

- HUS ei kannata esitystä, koska se heikentää koko rahoitusmallin ja sen kannustinvaikutusten uskottavuutta.
- Kuten lausunnossamme keväällä esitimme, esityksen tulisi huomioida palvelujen järjestämisvastuun toteutumisen tosiasiallinen arviointi.
- Helsinki on omassa lausunnossaan arvioinut, että esitetty leikkaus voisi vaikuttaa myös Helsingin mahdollisuuksiin rahoittaa HUS-yhtymän toimintaa riittävästi.

LAKISÄÄTEINEN PÄIVITYS TERVEYDEN, VANHUSTEN JA SOSIAALIHUOLLON PAINOTUKSIIN

- Lakisääteinen päivitys kolmen vuoden välein, johon ei sinänsä huomioita.
  - Vuoden 2023 palveluluokkakohtaiset tp-tiedot.
- Uudet painot rahoituksessa 2026 + vuosien 2024 ja 2025 tehtävämuutokset huomioidaan parhaiten kuvaavalle määräytymistekijälle.

→ Kuten lausunnossamme toimme esiin, tämä on ongelmallista. Tehtävänmuutokset eivät suoraan kerro palveluluokkakohtaisista kustannusten muutoksista. Tehtävämuutosten nettokustannusmuutosten arviointi (mm. asiakasmaksumuutokset) ei ole kaikilta osilta katsottu vastaavan todellisia arvioituja muutoksia.

TARVEKERTOIMIEN PÄIVITYS KAHDEN VUODEN TIETOJEN PERUSTEELLA

- Rahoituksen muutosten vuosivaihtelu ja heilahdukset puolin ja toisin ollut suurta tunnistettujen datahaasteiden takia.
- Kuten lausunnossamme keväällä, kahden vuoden keskiarvon käyttäminen perusteltua poikkeuksellisesti.
- Esityksessä muutos olisi voimassa toistaiseksi.
- Mahdollisimman ajantasaisen tiedon käyttämiseen tulisi kuitenkin pyrkiä.
- Alueita tulisi tukea datapohjan laadun parantamisessa, kuten lausuntopalautteesta ilmenee.
- THL:n tarvemallin jatkokehittäminen tärkeää.

KIITOS! / TACK!

Matti Bergendahl

Toimitusjohtaja

HUS, Yhtymähallinto

PL 100, 00029 HUS | Stenbäckinkatu 9, Helsinki

matti.bergendahl@hus.fi

040 833 5461

www.hus.fi

Kohtaaminen
Edelläkävijyys
Yhdenvertaisuus